

CASTELLS CATALANS

LLUÇÀ

Nom del castell: Lluçà
Data de construcció: segle X
Municipi: Lluçà
Comarca: Osona
Altitud: 881 m
Coordenades: E 420680.0, N 4656485.5 (ED50 UTM 31N). Longitud: 2° 2' 25.03"
Latitud: 42° 3' 16.47" (GPS)
Com arribar-hi: situat damunt mateix del monestir de Santa Maria de Lluçà, s'hi arriba prenent primer una pista vers el nord que du a la masia del castell i des d'ella un corriol arriba al turó on hi ha el castell.

Paret del castell. Foto de Jordi Gironès.

El castell, que donà nom al Lluçanès, és documentat l'any 905 en l'acta de consagració de l'església de Santa Maria de Lluçà. El primer membre conegut d'aquesta família és Sunifred de Lluçà, mort el 988. Van ser feudataris dels comtes de Barcelona, pels castells de Lluçà i Merlès, des de mitjan s. XI. Berenguer Sunifred de Lluçà va arribar a ser bisbe de Vic i arquebisbe de Tarragona, cosa que va suposar que la família rebés infeudacions. La seva germana Guisla es va casar amb Berenguer Ramon I, comte de Barcelona. La família es va extingir amb Elisenda de Lluçà, casada el 1256 amb Bernat, senyor del castell de Saportella. Aquest Bernat va tenir greus conflictes amb els bisbes de Vic i amb el rei. Fou excomunicat, i encara que posteriorment va jurar fidelitat al bisbe, va continuar duent a terme robatoris i amenaçant a qui aportés cap prova dels seus delictes. També va rebel·lar-se contra Jaume I, i després contra Pere el Gran, per la potestat dels castells que tenia en feu. Aquest fet va provocar que el 1279 el castell fos pres pels homes del rei.

Al s. XIV s'entroncaren amb els Fenollet, vescomtes d'Illa (Rosselló), que van vendre la baronia de Lluçà als Pinós. Després la baronia va passar als Peguera. A partir d'aquest moment les males relacions entre la baronia i els homes de Lluçà van provocar que aquests preferissin dependre de la jurisdicció reial. Això no ho van aconseguir fins al final del S. XV, quan, destruït el castell durant la guerra civil

de remença, la baronia es va incorporar a la Corona. Uns anys més tard es va crear la sotsvegueria del Lluçanès. A mitjan S. XVI els Pinós van comprar la baronia, que després van vendre als Agulló. Finalment, el 1611 va ser adquirida pel rei.

L'església s'esmenta el 988 quan es va jurar el testament de Sunifred I de Lluçà. A partir del s. XV va començar a decaure i el 1685 ja no hi havia culte. Entre els anys 1987 i 1994 va ser restaurada per la Generalitat de Catalunya.

Les restes del castell

Només resten un mur al costat nord i dues estances al costat sud. Se n'han conservat altres murs, molt fragmentaris, que permeten suposar que era de planta quasi triangular amb el vèrtex al sud-oest, adaptant-se, per tant, a la topografia del terreny. El mur nord conserva una alçada de dos pisos on es veuen les restes d'una finestra biforada de la qual ha desaparegut la columneta. Les dues estances del costat sud són de planta rectangular, encara que la més petita és gairebé quadrada. La més gran tenia una volta de canó, avui esfondrada, i s'hi poden veure dues portes adovellades de mig punt que porten al pati del castell, i també les restes de quatre finestres. La sala més petita sembla que era una cisterna, ja que s'hi accedeix pel sostre, i les parets són arrebossades i lliscades. És

Murs interiors del castell. Fotos de Jordi Gironès.

coberta amb una volta de canó feta amb lloses posades a plec de llibre. A l'oest de la cisterna es conserva el brançal de la porta principal del castell. Aquestes restes es daten dels ss. XII-XIV.

L'església del castell

Té l'originalitat de ser una de les poques esglésies de planta circular que hi ha a Catalunya. A l'est és capçada per un absis

semicircular i al costat oest s'obre una porta de mig punt. Dues finestres de doble esqueixada il·luminen l'interior cobert amb una cúpula circular, mentre que l'absis té una volta de quart d'esfera. El diferent tipus d'aparell constructiu, de carreus més grossos, visible a la part superior de la rotonda es pot interpretar com una represa de l'obra o potser pertany a una etapa constructiva diferent. Recentment se n'ha restaurat la coberta i l'absis.

Com a paral·lels podem esmentar Sant Miquel de Lillet (Berguedà), Sant Jaume de Vilanova (Bages), Sant Adjutori (Vallès Occidental) i el Sant Sepulcre d'Olèrdola (Baix Penedès), entre d'altres.

Nota: escrit extret del Volum IV dels *Castells Catalans* publicat per l'editor Rafael Dalmau l'any 1993.

Jordi Gironès i Vilardebò
octubre de 2010

Església rodona del castell. Foto de Jordi Gironès.

